

«Маша» зняла всі претензії по «качелях». «Липи» від «Віяла» більше не буде », - так шифруються українські політики, побоюючись « прослушки ».

... Коли у 2000 році Іван Плющ виголосив на адресу СБУ знамените «Хай слухають, щоб їм позакладало!», широку публіку це розважило, і тільки. У ту пору ще мислили по старосовітськи: у нас, мовляв, слухають хіба що вищих бонз і їх наближених (ворогів).

Про такі поняття як «промислове шпигунство» і «партійна служба безпеки» говорили як про західну екзотику. І коли в розпал «касетного скандалу» Генпрокурор Потєбенько, перекручуючи слова, говорив про «цихровий дихтохвон», його слухали з відкритим ротом.

Минуло менше десяти років - і ситуація кардинально змінилася. Справа майора Мельниченка живе і процвітає, причому у всіляких технічних формах.

Українців підслуховують по телефону - і «просто так».

Так, за інформацією «Обкому», на території України у розпорядженні приватних осіб і корпорацій знаходиться близько 11-12 великих пересувних систем, які забезпечують одночасне перехоплення від 10 до 100 розмов з мобільних телефонів.

(Причому чверть із них використовується одним з найбільших фінансово-промисловим угрупованням країни).

Що стосується держструктур, то в їх розпорядженні, за наявними у нас неофіційними даними, є 7 таких систем: у Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки та Міністерства внутрішніх справ (хоча близький до Юрія Луценка депутат Геннадій Москаль це категорично заперечує). При цьому найбільш потужним (якісно, а не кількісно) ресурсом такого роду має Служба зовнішньої розвідки.

Має у своєму розпорядженні підбір техніки і Держприкордонслужба України. Правда, в цьому випадку мова йде про досить старі, ще радянських часів, системи загоризонтної стеження, що здійснюють перехоплення телефонних розмов у прикордонній зоні.

Але ж є ще й стаціонарні системи прослуховування, фахівці по роботі з електронною поштою, інші майстри хакерського мистецтва. Не дивно, що за такого роздолля наших політиків накрила масштабна (і в більшості випадків - цілком виправдана) параноя. Ніхто не хоче зміцнювати позиції конкурентів важливою інформацією або, що ще гірше, стати «жертвою» якийсь гарячої роздруківки в ЗМІ.

Тому на безпеку грошей і кадрів не шкодують.

Характерний факт: у БЮТ і Партії регіонів питання «партійної контррозвідки» займаються двоє молодих, але досвідчених спецслужбістів - генерал-майор СБУ Андрій Кожем'якін та генерал-майор СБУ Григорій Ілляшов.

В обох фракціях про них відгукуються зі стриманою повагою: з такими краще не сваритися.

Однак всіх у наш час не убезпечити, тим більше, що політики і бізнесмени - люди не лише багато знають, але й активно пересуваються. Тому скандали з прослуховуванням виникають один за одним.

З останніх можна відзначити 4 прослуховувані СБУ телефони бютівця Андрія Портнова, а також вилучена в Луганській області апаратура, за допомогою якої кілька бізнесменів («фахівців» з незаконної конвертації коштів) займалися прослуховуванням розмов людей, у тому числі перебувають при владі.

Луганська історія зачепила багатьох відомих у країні осіб. Колишньому голові місцевої облдержадміністрації, а нині одного з лідерів фракції Партії регіонів Олександрю Єфремову в СБУ показали роздруківки його розмов.

Як зізнався пан Єфремов «Обкому», особливої радості це йому не принесло:

- Ця апаратура пропрацювала три роки. СБУ вилучила її і подає це як свою перемогу. Я поставив одне-єдине питання: ну, те, що вилучили, - це добре.

Але те, що злочинці користувалися цією апаратурою - хто оцінить нанесений ними збиток?

Екс-голови Луганської облради Віктору Тихонову також випала честь бути прослуханих місцевими умільцями:

- Мені теж показували роздруківки. Але я особисто веду себе так: говорю по телефону те, що скажу і у відкритому ефірі.

Якихось кримінальних напрямків в житті в мене немає, тому мені нема чого лякатися.

Інша справа, що з будь-якого висловлювання можна при бажанні викрутити будь-яке відношення до Президента або прем'єра.

Тим, не менше я вже років 5 не змінюю мобільного номера і кажу відкрито.

Якщо ж інформація закрита, я, природно, по телефону її не говорю.

Або ж веду алегоричну розмову з людиною, яка розуміє, про що йде мова.

«Алегорична розмова» - одна з найулюбленіших фішок політиків, які бажають уникнути прослуховування. Звичайно, якщо тебе слухають постійно, то прізвиська на кшталт «Прищавий» або «Відьма з косою» нікого з «слухачем» в оману не введуть.

А от якщо система прослушки реагує на слово «Ющенко» або «Тимошенко», то вигадати систему кличок і жаргонних слівцець - найбільш корисний засіб.

- «Маша» зняла всі претензії по «качелях». «Липи» від «Віяла» більше не буде». Ну, що зрозумів що-небудь?

- Депутат від Партії регіонів гордо сміється, демонструючи кореспонденту «Обкому» зразок своєї телефонної сленгу.

А ось генерал МВС і народний депутат Геннадій Москаль всяким там жаргонізмів не довіряє, хоча і володіє ними досконало. Проблему безпеки своїх телефонних розмов Геннадій Геннадійович вирішив з притаманною йому скрупульозністю:

- Я не користуюся українськими телефонами. Я купив телефон, який зареєстрований за межами України, в одній з тих країн, законодавство якої забороняє видавати інформацію про телефонні розмови.

Є країна, в якій, згідно із законом, компанія мобільного зв'язку не має права ні за чийм запитом видавати таку інформацію.

Такий дозвіл може дати тільки суд.

Але я хочу бачити того, хто звернеться до суду, наприклад, Румунії ...

І друге: пересуваючись по місту, я користуюся технологіями, за яких автоматично забезпечується плаваючий режим частот. За день станції, що підтримують зв'язок, змінюються по 20 разів, і той, хто хоче записати розмову, повинен з тарілкою «сісти на хвіст».

Генерал Москаль згоден з тим, що головного болю із прослуховуванням стає все більше і корінь зла бачить у великій кількості спецслужб.

«Дуже багатьом суб'єктам надається право здійснювати прослуховування, - скаржитися він. - Це: спецпідрозділу МВС по боротьбі з економічною злочинністю, торгівлею людьми, наркотиками - і інші департаменти кримінальної міліції; Служба безпеки України; податкова міліція. Крім того, не слід забувати про таку потужну структуру, як зовнішня розвідка.

Де гарантія того, що технічні можливості, які вони повинні направляти на західні країни для перехоплення інформації, не використовуються на внутрішніх «клієнтів»?

Друге: що робить сьогодні СБУ? У мене є чіткі дані про те, що вони беруть 2-3-х осіб, дають їм комплекс, платять їм гроші - і вони слухають всіх, кого треба.

Без санкцій.

І потім, якщо вони будуть спіймані, хто за законом буде здійснювати перевірку? Служба безпеки України".

Свої міркування про перенасичений ринок «прослушки» пан Москаль завершує несподіваним висновком:

- Що згубило Гітлера? Надлишок спецслужб. Те ж саме погубить і Україну. Ну, не може бути в одній маленькій країні, де немає базису для терористичних рухів, стільки спецслужб.

навіщо використовувати цю техніку, щоб зловити в нічному клубі наркомана, що торгує одним грамом наркотику?

Та краще просто взяти його на гарячому - та й по всьому!

Загалом, різні люди і до прослуховування ставляться по-різному. Хтось, на зразок нардепа Сергія Гриневецького (Блок Литвина), демонструє показну байдужість.

«Я вже 10 років не змінюю номери, розмовляю по телефону відкрито, щоб дати можливість капітанам стати майорами», - сміється він.

Г-н Гриневецький - явний прихильник того, щоб взагалі не говорити про серйозні речі в телефонному режимі.

Схожих поглядів дотримується і маститий «регіонал» Борис Колесников. «Краще взагалі не говорити по телефону, - сходу каже він.

- Це перше правило.

По-друге, всіма цими "прослушками" треба займатися виключно після відповідного рішення суду.

І право на це повинна мати тільки одна служба в країні.

До речі, мені не раз говорили про те, що кілька партій мають спеціальну апаратуру.

Так ось, за це взагалі повинно бути кримінальне покарання».

А що говорить з приводу прослуховування Закон? Коротку довідку з цього приводу «Обкому» надав міністр юстиції Микола Оніщук.

- У нас є найголовніший акт - це Конституція України, що встановлює пряму заборону на проникнення в таємницю приватного життя, - крім, зрозуміло, тих випадків, коли це безпосередньо передбачено Конституцією та прийнятими в її виконання законами. І Конституція (зокрема, стаття 32) говорить про те, що інформація щодо приватного життя

громадянина не може бути без його згоди поширена.

І цей конституційний імператив розвивається низкою законів України.

Втручання можливе лише у випадках, коли мова йде про інтереси національної безпеки або в інтересах слідства.

І чинне законодавство передбачає процесуальну (і, зокрема, судову) процедуру отримання дозволу в тих випадках, коли не йдеться про дачу людиною згоди на застосування до нього дій, які можна оцінювати як пов'язані з таємницею листування, телефонних розмов і всього того, що ми називаємо приватним життям, що охороняється Конституцією.

Я думаю, що належна законодавча база вже створена, і мова насправді повинна йти про більш ефективне використання Інституту парламентського контролю за діяльністю органів спеціального призначення. Це саме той випадок, коли не вистачає контрольних функцій і прикладів застосування реальних методів залучення до відповідальності за зловживання такого роду.

Сказавши «А», пан Оніщук говорить і «Б». Його рекомендація читачам «Обкому»: обережність і ще раз обережність!

- Буду відвертим: особисто я якихось спеціальних заходів я не застосовую і даю пораду: треба намагатися у своєму спілкуванні і діях жити за законом. Тоді і загрози прослуховування буде менше.

Що стосується інформації персонального характеру, то пораджу виходити з припущення, що хтось може скористатися засобами незаконного прослуховування - причому не тільки державні органи, але і приватні корпорації.

Тому раджу бути обережними у своїх розмовах і більше спілкуватися особисто.

Особисте спілкування - річ хороша, але і воно не рятує від прослушки. Тому сильним світу цього доводиться вживати заходів.

Політики люблять розповідати один одному про те, як на засіданнях у Президента включають пригнічує режим для мобільних телефонів - і ті миттєво гаснуть.

Або про те, як добре блокують «прослушку» на 6-7 поверхах будівлі уряду - там, де розташовані офіси экс-глави СБУ Олександра Турчинова і його найближчого соратника Андрія Кожем'якіна ...

Однак, то - «великі люди», а як бути тим, кого слухають по лінії промислового шпигунства і недобросовісної конкуренції? (Між іншим, таких людей не так вже й мало, адже «під ковпак» потрапляють також їх друзі та родичі).

Як бути тим простим українцям, які несподівано для себе потрапили у непрості обставини?

Кілька порад щодо того, як у кустарно-домашніх умовах боротися з прослуховуванням, дав нашим читачам народний депутат від фракції БЮТ, учасник бойових дій в Афганістані (заступник командира окремої розвідувальної роти спеціального призначення) Роман Забзалюк:

- По-перше, варто повернутися до такого, давно забутого, засобу як стаціонарний телефон. Якщо ви пам'ятаєте, попередні 10 років саме масове, поставлене на потік прослуховування розмов по стаціонарній мережі було величезною проблемою.

Сьогодні ж, з огляду на певні технічні видозміни і тенденцію до масового використання мобільних телефонів, концентрація уваги осіб, які здійснюють незаконну прослушку, змістилася до мобільників.

Тому сьогодні, як не парадоксально це прозвучить, розмови по стаціонарних телефонів в

більшій мірі вбережуть громадян від небажаної витоку інформації.

По-друге, необхідно використовувати існуючі технічні можливості. Приміром, зараз частина мобільних операторів, що діють на території України, надають таку послугу як зміна номера мобільного телефону із залишенням на 3 місяці так званого абонементського скриньки, які повідомляють (у вигляді sms) про зміну абонента.

Це дуже зручна річ в плані того, що, якщо, припустимо, судом прийнято рішення про прослуховування такого-то номера телефону, то за наступним номером, що з'являється в людини, яку «ведуть», необхідно вже нове рішення суду.

Технічно це ускладнює перехоплення розмови по телефону.

Що стосується засобів прослуховування в приміщеннях, то тут техніка видозмінюється щомісяця, і ці системи є досить складним і в плані виявлення, і в плані проведення робіт щодо прослуховування розмов. Пов'язано це з тим, що в наші дні офіси та житлові приміщення напхані електронікою, починаючи з мікрохвильової печі і закінчуючи складними аудіо-та іншими системами. Вони, так чи

інакше, створюють перешкоди у вигляді певних екранів.

Наприклад, дуже ефективна в цьому сенсі робота мікрохвильової печі.

Ще одне банальне засіб проти прослуховування, про який часто забувають обивателі, - це елементарні шумові частоти в межах низьких і високих. І в цьому сенсі дуже зручний включений звичайний водопровідний кран.

Спробуйте записати наш з вами розмову під час використання крану - і ви побачите, що половина вашої запису буде відсутня як така.

Що стосується смс-ок, то тут ситуація досить складна. На сьогоднішній день практично немає можливості уникнути зчитування смс-повідомлень.

Але й тут є свої хитрощі: якщо пам'ятаєте, на своїх мобільних телефонах ви можете переводити свій текст на ту або іншу мову.

Так от, якщо ви, за домовленістю зі своїм товаришем, набрали текст повідомлення на кирилиці і перевели його, приміром, на японську мову, а ваш товариш «перекидає» смс-ку назад у кирилицю, то ви зможете спокійно листуватися.

Те ж саме стосується і електронної пошти.

Ось так, оволодівши цим нехитрим арсеналом, громадянин України може легко відчутися себе людиною, чиї конституційні права порушити не так-то просто. Загалом, стань сам собі маленьким Гарантом.

Джерело: Максим Барсуков, ОБКОМ